

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2007, sp. zn. 21 Cdo 1219/2006

Smrtí majitele účtu smlouva o běžném či vkladovém účtu nezaniká; do práv a povinností zemřelého majitele takového účtu vstupují jeho dědici děděním. Obvyklá cena takového majetku (§ 175a o. s. ř.) se shoduje s výší zůstatku peněžních prostředků na účtu v okamžiku smrti majitele účtu.

(Rozsudek
Nejvyššího soudu

ze dne 18.10.2007, sp. zn. 21 Cdo 1219/2006)

Žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 2 dne 14.7.2003 (doplněnou podáním ze dne 3.9.2004) se žalobkyně domáhala určení, že „vklad na účtu, vedený u ČS, a. s., pobočky v P., ve výši 667.158,97 Kč k datu 6.8.2002, náleží do dědictví po B. K., zemřelé dne 6.8.2002“. Uvedla, že „u Obvodního soudu pro Prahu 2 probíhalo dědické řízení po zemřelé B. K., zemřelé 6.8.2002, se zanecháním závěti ze dne 18.5.1998“; že „zmíněnou závětí, sepsanou notářkou JUDr. J. K., ustanovila zůstavitelka žalobkyni dědicem veškerých peněžních prostředků, které bude vlastnit ke dni své smrti, jak na hotovosti, tak formou úspor u peněžních ústavů“; že dědicem „veškerého svého ostatního majetku a majetkových práv, které nezanikly její smrtí“, ustanovila žalovaného 1); že „zůstavitelka byla mj. majitelkou účtu vedeného u Č., a. s., pobočka P. 2“; že na tomto účtu byla „ke dni její smrti deponována částka ve výši 667.158,97 Kč“; že žalovaný 1) „finanční prostředky z tohoto účtu vybral“; že „ke dni 21.10.2002 byla na uvedeném účtu k dispozici pouze částka 1828,76 Kč“; že žalovaný 1) „tvrdil, že uvedený účet byl sice veden na jméno zůstavitelky, byly na něm ovšem deponovány prostředky sloužící ke správě jedné z nemovitostí, které se zůstavitelkou spoluvlastnil“; že žalovaný 1) „odmítal celou, v den úmrtí zůstavitelky deponovanou, částku na předmětném účtu zařadit do dědictví s tím, že uvedené prostředky nemohou být předmětem dědictví“, a že „soud proto postupoval ve smyslu ustanovení § 175k odst. 3 o. s. ř. a nezařadil sporný majetek do aktiv dědictví“; že „závěť zůstavitelky je jednoznačná a znamená, že dědicem veškerých finančních prostředků, které bude zůstavitelka vlastnit ke dni smrti, se stane žalobkyně“ a že „žalovaný 1) tuto část závěti nerespektoval, nevyčkal dědického řízení a po smrti zůstavitelky finanční prostředky z předmětného účtu vybral“.

Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 14.12.2004 žalobě vyhověl a rozhodl, že „ve vztahu mezi žalobkyní a žalovaným 2) nemá žádný z těchto účastníků právo na náhradu nákladů řízení“, že „žalovaný 1) je povinen zaplatit České republice na účet Obvodního soudu pro Prahu 2 soudní poplatek ve výši 1000 Kč“ a že „žalovaný 1) je povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 6500 Kč k rukám právního zástupce žalobkyně JUDr. J. K., advokáta“. Vycházel ze závěru, že „dne 6.8.2002 zemřela paní B. K., která zanechala závěť, ve které mimo jiné ustanovila závětním dědicem veškerých finančních prostředků na účtech i v hotovosti žalobkyni“; že „dědicem dalšího majetku, s výjimkou přesně určených věcí uvedených v závěti, ustanovila žalovaného 1)“; že „v rámci dědického řízení žalobkyně a žalovaný 1) sporovali zařazení vkladu na účtu u Č., a. s., do aktiv dědictví, a zároveň byla sporována i pohledávka

žalovaného 1) za zemřelou“; že soud „projednal dědictví, aniž by v rámci tohoto dědického řízení projednal vklad na účtu shora uvedeném“, a že „nebyla projednána ani pohledávka uplatňovaná žalovaným 1)“; že „žalobkyně v postavení závětního dědice byla oprávněna k podání této žaloby“; že „pasivní legitimace obou žalovaných vyplývá z jejich hmotněprávního postavení“; že „je zde dán naléhavý právní zájem žalobkyně na této žalobě, neboť dědictví po zemřelé B. K. bylo projednáno, aniž by do aktiv dědictví byl zařazen vklad na předmětném účtu“; že „žalobkyně má právní zájem na žalobě na určení tak, jak byla podána, neboť v případě, že soud této žalobě pravomocně vyhoví, bude moci na základě takového pravomocného rozhodnutí dojít k dodatečnému projednání dědictví po zemřelé, přičemž předmětem tohoto dodatečného projednání dědictví bude právě vklad na účtu specifikovaném v této žalobě“; že „z právního hlediska je třeba na tento vklad pohlížet jako na pohledávku, kterou má určitá osoba za bankovním ústavem“, a „protože bylo prokázáno, že účet byl veden na jméno majitele účtu, kterým byla paní B. K., pak tento vklad na účtu spadá jako celek do dědictví po zemřelé a má být v rámci dědického řízení projednán“; že „na tom nemůže nic změnit ani námitka žalovaného 1) spočívající, že se jednalo o společný účet k domu, který byl do smrti paní B. K. ve spoluvlastnictvím jejím a žalovaného 1), a že tudíž ne všechny finanční prostředky z tohoto účtu spadají do dědictví“; že „na rozhodnutí v tomto řízení pak neměla vliv ani námitka žalovaného 1) spočívající v uplatnění pohledávky za zemřelou, když žalovaný 1) uváděl, že na své vlastní náklady rekonstruoval dům, který byl ve spoluvlastnictví jeho a zemřelé a že zemřelá se zavázala, že finanční prostředky na rekonstrukci uhradí z účtu domu, o který je veden tento spor“; že „účet byl veden výhradně na jméno B. K.“ a že proto „její pohledávka za Č., a. s., má být projednána jako celek“ a „nelze ji v rámci tohoto řízení, se zřetelem k obsahu podané žaloby, jakkoliv dělit“; že „je věcí žalovaného 1), zda v rámci dodatečného projednání dědictví, kde bude projednáván vklad na shora uvedeném účtu, uplatní svou pohledávku za zemřelou, a to jak pohledávku vzniklou z titulu toho, že předmětný účet byl fakticky společným účtem k domu, kdy tedy polovina finančních prostředků by měla být vyplacena žalovanému 1), a zda uplatní v rámci tohoto dodatečného projednání dědictví i pohledávku z titulu investic do nemovitosti z jeho vlastních výlučných zdrojů“; že „pokud by pak nadále v rámci dědického řízení byly pohledávky uplatněné žalovaným 1) dále sporovány, bylo by případně na žalovaném 1), aby zvažil podání žaloby, kterou by se domáhal svých tvrzených nároků z titulu pohledávky za zemřelou“; že „pokud v řízení byly provedeny některé důkazy vztahující se případně k otázce toho, zda účet vedený u Č., a. s., byl účtem založeným za účelem společné správy nemovitosti, která byla ve spoluvlastnictví žalovaného 1) a zemřelé, pak tyto důkazy byly provedeny pouze doplňkově s tím, že pro rozhodnutí této věci neměly zásadního významu“ a že „návrhy na doplnění dokazování soud zamítl s ohledem na jejich nadbytečnost v tomto řízení“, neboť „soud byl oprávněn rozhodnout pouze o tom, zda vklad na předmětném účtu (pohledávka zemřelé za peněžním ústavem) spadá do dědictví po zemřelé“.

K odvolání žalovaného 1) Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 17.6.2005 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že „žalovaný 1) je povinen zaplatit žalobkyni na nákladech odvolacího řízení částku 7.646 Kč na účet jejího právního zástupce JUDr. J. K.“ a že „ve vztahu mezi žalobkyní a žalovaným 2) nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů odvolacího řízení“. Vycházel ze závěru, že „účet byl veden u Č., a. s., pobočky P. 2, na jméno zemřelé B. K.“; že „se jednalo o běžný účet, na který se vztahují ustanovení § 708 a násl. obch. zák.“; že „smlouvou o běžném účtu se zavazuje banka zřídit do určité doby na určitou měnu běžný účet pro jeho majitele“; že „běžný účet může být zřízen pro několik osob“; že „v předmětné věci však o tento případ nejde“; že „jedinou majitelkou byla zůstavitelka“; že „s účtem

mohl disponovat žalovaný 1), a to na základě podpisového práva, nikoliv tedy jako další majitel účtu, ale jen jako osoba oprávněná disponovat s účtem jiné majitelky na základě dispozičního oprávnění“; že „žádné jiné osoby přímý vztah k tomuto účtu a k bance neměly“; že „na základě dědického řízení může takový vztah získat jen dědic tohoto majetku, a to dědictvím“; že „za situace, kdy jedinou majitelkou účtu byla podle smlouvy o běžném účtu zůstavitele, měla jako oprávněný subjekt proti bance pohledávku odpovídající celému zůstatku na účtu“, a že proto „nelze tento zůstatek dělit a projednávat pouze jeho část“; že „pohledávky žalovaného 1), které byly v tomto řízení uplatněny, jsou pohledávkami za zůstavitelkou“ a že „v dědickém řízení byly prohlášeny za sporné a z tohoto důvodu k nim nebylo přihlíženo“; že „k nim nelze přihlídnout ani v tomto řízení“ a že „žalovaný 1) má možnost domáhat se za použití § 175y o. s. ř. svého nároku ve sporném řízení příslušnou žalobou, ať na určení, jak učinila žalobkyně, či eventuálně na plnění“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný 1) dovolání. Namítá, že „napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam“, protože „zákonem deklarované spoluvlastnictví nebylo soudem akceptováno a dovolatel se díky napadenému rozsudku nestal spoluvlastníkem podílu na finančních prostředcích, ač jím ze zákona a logiky věci je“; protože „byl zkrácen na svých spoluvlastnických právech, ač zákon mu jakožto spoluvlastníku toto právo poskytuje, a byl tímto zkrácením poškozen“; protože „je třeba, aby Nejvyšší soud jasně deklaroval právní názor ve sporné věci, a to, zda vklad na účtu, vyplývající z věci a související s věcí prokazatelně ve spoluvlastnictví, na němž jsou prováděny pouze finanční operace, vztahující se jednoznačně pouze k věci ve spoluvlastnictví, je ve spoluvlastnictví spoluvlastníků věci, nebo ve výlučném vlastnictví toho, na něhož je účet formálně veden“; protože „není dosud nález Nejvyššího soudu, který by se exaktně týkal této věci, tedy stanovil by, že majitel účtu je vždy a výhradně majitelem všech finančních prostředků na tomto účtu, resp. že vlastníkem (spoluvlastníkem) těchto prostředků nemůže být nikdo jiný, než ten, na jehož jméno je účet veden“. Dále namítá, že „právní pochybení v napadeném rozsudku porušuje Ústavou a občanským zákoníkem deklarované vlastnictví, resp. spoluvlastnictví“; že „napadený rozsudek vylučuje možnost, že finanční prostředky na účtu vedeném na jednu osobu mohou být ve spoluvlastnictví i s jinou osobou, nebo ve vlastnictví jiné osoby“; že „předmětná nemovitost byla vydána dovolateli a zemřelé B. K. v roce 1994 z titulu restitučního nároku“; že „v této době nebylo možné u bankovního domu založit účet na dům, ani účet na dvě osoby“; že proto „po dohodě spoluvlastníků byl zřízen účet na zemřelou paní B. K.“; že „součástí toho byla dohoda o vydání věci, kde bylo jasné, že dům je ve spoluvlastnictví, a že účet je zřizován právě a pouze na hospodaření s tímto domem“; že „předmětný účet sloužil k placení nájmu a poplatků nájemníky a k proplácení investic vztahujících se k předmětné nemovitosti“; že „na předmětný účet nikdy nepřišly jiné finanční prostředky, což soud nepochybnil“; že „zmocnil zemřelou paní B. K. k jednání ve věcech spojených s hospodařením s nemovitostí, tedy i k vedení účetnictví, a to až do roku 2002“; že „má prokazatelnou pohledávku ve výši 574.812 Kč z titulu poskytnutí finančních prostředků do společného majetku“; že „smlouva o zřízení účtu sama o sobě neřeší, zda k finančním prostředkům na tomto účtu nemá vlastnické právo někdo jiný“; že „smlouva o zřízení účtu je vztahem mezi peněžním ústavem a majitelem účtu, který ale nemusí být výlučným majitelem finančních prostředků, které se na účtu nacházejí“; že „vlastnictví účtu a vlastnictví peněžních prostředků na tomto účtu jsou rozdílné pojmy“; že „jestliže z účtu byly placeny i povinnosti dovolatele, vyplývající ze spoluvlastnictví, z toho vyplývá jasné spoluvlastnictví finančních prostředků na účtu“; že soud „pominul skutečnost deklarovaného a skutečného vlastnictví (a tedy i spoluvlastnictví), které bylo judikáty již mnohokrát potvrzeno“; že proto „do

dědictví po zůstaviteli spadá jen jeho podíl na společné věci a podíl na společných finančních prostředcích“, neboť „tyto prostředky jsou užitekem z věci“; že „ustanovení § 175y o. s. ř. nebrání účastníkům řízení, aby se domáhali svého práva žalobou mimo řízení o dědictví“; že „když dovolatel podá novou žalobu podle § 175y, pak toto se může týkat pouze toho, že do dědictvého řízení nebyla zařazena jeho pohledávka vyplývající z investice do společného majetku, ale to je jiný nárok, než který byl vyřešen touto žalobou“ a že „postupem podle § 175y o. s. ř. nedosáhne toho, aby polovina zůstatku na účtu nebyla zařazena do dědictví, ale pouze toho, aby pohledávku z titulu investice do společného majetku byla zařazena do dědictví“. Navrhl, aby dovolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.); to neplatí ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000 Kč a v obchodních věcech 50.000 Kč, přičemž se nepřihlíží k příslušenství pohledávky (§ 237 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), a ve věcech upravených zákonem o rodině, ledaže jde o rozsudek o omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti nebo pozastavení jejího výkonu, o určení (popření) rodičovství nebo o nezrušitelné osvojení (§ 237 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

Žalovaný 1) dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. dovolání není přípustné, a to již proto, že ve věci samé nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí, které by bylo odvolacím soudem zrušeno. Dovolání žalovaného 1) proti rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci odvolací soud řešil právní otázky vyplývající ze vstupu dědiců do práv a povinností zemřelého majitele běžného účtu u peněžního ústavu (tj. banky, pobočky zahraniční banky a spořitelního a úvěrního družstva).

Tyto právní otázky dosud nebyly v rozhodování dovolacího soudu vyřešeny. Vzhledem k tomu, že jejich posouzení bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující) a dovolatel v dovolání namítá nesprávnost řešení těchto otázek, představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání žalovaného 1) proti rozsudku odvolacího soudu je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud současně dospěl k závěru, že dovolání žalovaného 1) je opodstatněné, i když z jiných, než v něm uvedených důvodů.

V posuzovaném případě bylo zjištěno, že v řízení o dědictví po B. K., zemřelé dne 6.8.2002 (dále též jen „zůstavitelka“), vedeném Obvodním soudem pro Prahu 2, tento soud usnesením ze dne 19.3.2003 potvrdil nabytí dědictví po zůstavitelce J. S., V. K. a nadaci, povolaným k dědění závětí zůstavitelky ze dne 18.5.1998, a při určení obvyklé ceny dědictví po zůstavitelce, jak vyplývá z usnesení ze dne 17.1.2003, soud nepřihlížel k „jedné polovině zůstatku na účtu, uvedeném u Č., a. s., v P. 2., ve výši 333.579,48 Kč“, vzhledem k tomu, že „tento majetek zůstal mezi dědici sporný“.

Podle ustanovení § 175k odst. 3 o. s. ř., jsou-li aktiva a pasíva mezi účastníky sporná, omezí se soud jen na zjištění jejich spornosti; při určení obvyklé ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví, popřípadě výše jeho předlužení, k nim nepřihlíží.

Podle ustanovení § 175l odst. 1 o. s. ř., mě-li zůstavitel s pozůstalým manželem majetek ve společném jmění, soud rozhodne o obvyklé ceně tohoto majetku v době smrti zůstavitele a podle zásad uvedených v občanském zákoníku určí, co z tohoto majetku patří do dědictví a co patří pozůstalému manželovi. Závisí-li rozhodnutí na skutečnosti, která zůstala mezi pozůstalým manželem a některým z dědiců sporná, postupuje soud podle § 175k odst. 3 o. s. ř.

Podle ustanovení § 175y odst. 1 o. s. ř. nezařazení majetku nebo dluhů do aktiv a pasív dědictví v důsledku postupuje podle § 175k odst. 3 o. s. ř. nebo podle § 175l odst. 1, věty druhé,

o. s. ř. nebrání účastníkům řízení, aby se domáhali svého práva žalobou mimo řízení o dědictví.

V řízení o dědictví je soud povinen zjistit zůstavitelův majetek a jeho dluhy a provést soupis aktiv a pasív dědictví (§ 175m, věta první, o. s. ř.). Na podkladě zjištění zůstavitelova majetku a jeho dluhů soud určí obecnou cenu majetku, výše dluhů a čistou hodnotu dědictví, popřípadě výši jeho předlužení v době smrti zůstavitele (§ 175o odst. 1 o.s.ř.). Jsou-li však aktiva a pasiva mezi účastníky sporná, omezí se soud jen na zjištění jejich spornosti; při výpočtu čistého majetku k nim nepřihlíží (§ 175k odst. 3, § 175m, věta druhá, o. s. ř.).

Při zjišťování, zda a jaký majetek či dluhy zůstavitel zanechal, soud vychází nejen z tvrzení a výpovědí účastníků řízení nebo z důkazů jimi navržených; protože jde o řízení, které může být zahájeno i bez návrhu, je soud povinen provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění rozhodných skutečností (srov. § 120 odst. 2 o. s. ř.). Získaná skutková zjištění soud posoudí podle právních předpisů; do aktiv a pasív dědictví lze sepsat jen takový majetek (dluh), o němž bylo zjištěno (jak po stránce skutkové, tak i po stránce právní), že patřil zůstaviteli. Při tomto svém postupu soud současně musí přihlížet k tomu, že u těch aktiv nebo pasív, která jsou mezi účastníky sporná, se smí omezit jen na zjištění spornosti. Uvedené ve svých důsledcích znamená, že soud je sice povinen zjistit zůstavitelův majetek a jeho dluhy (a to i pomocí důkazů, které účastníci nenavrhli), avšak s výjimkou těch aktiv (tj. jednotlivých majetkových hodnot) a těch pasív (tj. jednotlivých dluhů), které jsou mezi účastníky sporné. Protože se soud u sporných aktiv a pasív v řízení o dědictví omezuje jen na zjištění jejich spornosti, nesmí provádět další (jiné) dokazování, kterým by tato spornost mohla být odstraněna (a to i kdyby bylo účastníky navrhováno) a které by tak mohlo sloužit jako skutkový základ pro právní posouzení, zda sporné majetkové hodnoty nebo dluhy skutečně zůstaviteli patřily. Ustanovení § 175k odst. 3 o. s. ř. tak uvedeným způsobem omezuje (limituje) v dědickém řízení užití obecného ustanovení § 120 o. s. ř.

Sporností aktiv nebo pasív dědictví se ve smyslu ustanovení § 175k odst. 3 o. s. ř. rozumí rozdílná (rozporná) tvrzení účastníků řízení o skutečnostech, které jsou rozhodné pro posouzení (právní závěr), zda věc nebo jiná majetková hodnota, popřípadě dluhy patřily zůstaviteli. Jsou-li údaje účastníků shodné nebo liší-li se jen v okolnostech, které nejsou pro právní hodnocení významné, nejde o spor o aktiva nebo pasiva dědictví. V případě, že účastníci mají jen rozdílný právní názor na otázku, zda věc nebo jiná majetková hodnota, popřípadě dluh patřily zůstaviteli, nemůže se soud omezit na „zjištění spornosti“; na základě svého právního posouzení musí rozhodnout, zda patří nebo nepatří do dědictví.

Stejný postup je na místě v případě společného jmění zůstavitele a pozůstalé manželky (srov. § 175l o. s. ř.). Zde soud v řízení o dědictví při zjišťování, které věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty patřily do společného jmění, jaké měli manželé společné závazky, co každý z manželů vynaložil ze svého na společný majetek, nebo co bylo ze společného majetku vynaloženo na jejich ostatní majetek, vychází soud ze shodných tvrzení účastníků (dědiců a pozůstalého manžela).

Zůstala-li některá z těchto okolností mezi pozůstalým manželem a dědici nebo mezi dědici navzájem po skutkové stránce sporná, postupuje soud (soudní komisař) podle § 175k odst. 3 o. s. ř., tj. omezí se jen na zjištění jejich spornosti a při vypořádání společného jmění k ní nepřihlíží. Účastníci (dědici nebo pozůstalý manžel) se pak mohou domáhat svých práv k tomuto

majetku nebo ohledně těchto dluhů žalobou mimo řízení o dědictví.

Protože se soud v dědickém řízení, jak výše uvedeno, nezabývá těmi aktivy nebo pasivy dědictví, která jsou mezi účastníky sporná, a ani skutečnostmi, které jsou při vypořádání společného jmění manželů sporné mezi pozůstalým manželem a dědici, popřípadě mezi dědici, nejsou majetek nebo dluhy, jichž se spornost týká, v dědickém řízení vypořádány. Účastníci dědického řízení se proto mohou svých práv k tomuto majetku domáhat žalobou, a to jak v době, kdy dědické řízení ještě probíhá, tak i po jeho pravomocném skončení.

Žalobu soud projedná a rozhodne o ní ve sporném řízení. Řízení o žalobě se musí účastnit (buď jako žalobci nebo jako žalovaní) všichni dědici, jinak je dán nedostatek věcné legitimace.

Na základě žaloby podané podle § 175y odst. 1 o. s. ř. může být - v závislosti na obsahu žaloby a žalobním petitu - soudním rozhodnutím nejen odstraněna spornost aktiv nebo pasiv dědictví nebo spornost skutečnosti významné pro vypořádání společného jmění manželů podle § 1571 o. s. ř. (např. na základě žaloby na plnění (§ 80 písm. b/ o. s. ř.), ale může dojít také ke konečnému řešení vztahu mezi dědici (mezi dědici a pozůstalým manželem) na základě žaloby na plnění (§ 80 písm. b/ o. s. ř.), při níž vyřešení otázky sporných aktiv nebo pasiv dědictví nebo skutečností významných pro vypořádání společného jmění manželů podle § 1751 o. s. ř., bude představovat posouzení předběžné otázky.

V posuzovaném případě zůstalo mezi dědici zůstavitelky, tj. především mezi žalobkyní a žalovaným 1), sporné, zda do dědictví po zůstaviteli náleží také „v celém rozsahu“ její práva a povinnosti majitelky shora specifikovaného účtu u Č., a. s., a v důsledku postupu podle § 175k odst. 3 o. s. ř. nebyl tento majetek v dědickém řízení po zůstavitelce vypořádán.

Peněžní ústav zřizuje účet pro jeho majitele zpravidla na základě smlouvy o běžném účtu (srov. § 708 až § 715 obch. zák.) nebo na základě smlouvy o vkladovém účtu (srov. § 716 až § 719 obch. zák.). Uzavřením smlouvy vzniká mezi peněžním ústavem a majitelem účtu dvoustranný závazkový právní vztah, který je mimo jiné charakterizován tím, že peněžní ústav je povinen přijímat na účet peněžité vklady nebo platby uskutečněné ve prospěch majitele účtu a ze zůstatku účtu platit úroky, že majitel vkladového účtu je povinen vložit na účet peněžní prostředky a přenechat jejich využití peněžnímu ústavu, že peněžní ústav je povinen podle písemného příkazu majitele běžného účtu nebo při splnění podmínek stanovených ve smlouvě mu vyplatit požadovanou částku nebo uskutečnit jeho jménem platby jím určeným osobám, že peněžní ústav je povinen po uplynutí sjednané doby nebo po účinnosti výpovědi vyplatit majiteli vkladového účtu uvolněné peněžní prostředky a že peněžní ústav je povinen po zániku smlouvy vyplatit majiteli účtu zůstatek na účtu.

Obchodní zákoník (zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů) používá v ustanoveních § 708 a násl. termín „majitel účtu“, i když účet sám o sobě nemá majetkovou hodnotu a peněžní prostředky na něm uložené jsou v majetku peněžního ústavu. Za „majitele účtu“ je třeba z pohledu ustanovení obchodního zákoníku o běžném a vkladovém účtu považovat osobu, pro kterou peněžní ústav zřídil na základě smlouvy účet.

Na základě smlouvy o běžném nebo vkladovém účtu je peněžní ústav povinen přijmout na účet peněžité vklady učiněné majitelem účtu nebo platby uskutečněné v jeho prospěch bez zřetele

k tomu, kdo je majitelem peněžních prostředků, které se tímto způsobem na účet ukládají. Při provádění výplat z účtu se peněžní ústav řídí pokyny (event. písemnými příkazy) majitele účtu; skutečnost, kdo byl majitelem peněžních prostředků uložených na účtu, tu opět není významná (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.4.2000, sp. zn. 21 Cdo 1774/99, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 4, ročník 2001; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.11.2004, sp. zn. 35 Odo 801/2002, uveřejněný ve Sbírce osudných rozhodnutí a stanovisek pod č. 50, ročník 2006; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14.12.2006, sp. zn. 29 Odo 10/2005, uveřejněný v časopise Soudní judikatura pod č. 76, ročník 2007).

Smrtí majitele účtu smlouva o běžném či vkladovém účtu nezaniká. Banka proto např. pokračuje i po smrti majitele běžného účtu v přijímání peněžních prostředků na účet a ve výplatách a platbách z účtu na základě příkazů, které jí dal majitel účtu a osoby jím zmocněné apod. Do práv a povinností zemřelého majitele běžného (vkladového) účtu vstupují jeho dědici děděním. Obvyklá cena takového majetku (srov. § 175o o. s. ř.) koresponduje s výší zůstatku peněžních prostředků na účtu v okamžiku smrti majitele účtu (srov. § 460 obč. zák.).

I když si odvolací soud byl v posuzovaném případě - jak vyplývá z odůvodnění jeho rozhodnutí - vědom, že peněžní prostředky na účtu vedeném peněžním ústavem na základě smlouvy o běžném účtu nejsou - jak shora vysvětleno - v majetku majitele účtu, v jehož prospěch byl tento účet zřízen, nýbrž v majetku peněžního ústavu v rozporu s tímto závěrem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, kterým bylo určeno, že „do dědictví po zůstavitelce náleží vklad na účtu“, tedy že vlastníkem peněžních prostředků na předmětném účtu byla v okamžiku své smrti zůstavitelka, nikoliv peněžní ústav.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný. Nejvyšší soud jej proto podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).